

l'any 449, i format en un ambient ben poc llatí però en tot cas gal·lo-romànic. Per a l'obra de Polèmius cal consultar l'edició, amb algunes erudites notes, de Mommsen, *Abhdln. d. Sächs. Akad.* II, 628; i els treballs que li dedicaren els savis exploradors del lèxic més antic d'aqueixes terres, Antoine Thomas (*Rom.* xxxv, 171-2; cf. *ARom.* VI, 479) i Jud (*Les noms des poissons du Lac Léman*, en el BGSR). Distribuïts aquests noms de bestioles en grups com «natantia», on no sols entren peixos sinó animalons de moviment comparable a terra o per l'aire, fa creure això que es tracti del nom d'un insecte (si bé no es podria descartar algun petit rèptil). —⁶ S'han constatat alguns petits errors de so en la forma en què se'ns ha transmès el text de Polèmius, com és ara *lucuparta* per *lucupanta* com a nom del 'llamàntol', veg. DCEC, s. v. *lobagante*. No és qüestió, doncs, de mostrar-se puntós ni filar massa prim en si seria *corcus* o **corcun* la forma exacta recollida en realitat per Polèmius. —⁷ També Baist, *KJRPb.* VIII, 196, hi coincideix bastant, sobretot a posar en dubte la filiació de *curculio* per al cat. *corc*; i la idea fou útilment descabdellada per Ga. de Diego (*RFE* IX, 1922, 150). —⁸ El substantiu ja apareix en el tercer quart del S. XIII (*Sa. de Astronomia*); molt més tard l'adjectiu *corcomido* (c. 1460), *carcomido* en Juan de Mena (c. 1440) i en Nebrija, derivat en *-ido*, *-ir*, format normalment sobre un substantiu, o bé el derivat es va formar amb el sufix *-ecer* variant de *-ir*, així en un autor de 1463 i un altre de 1564; quant al modern *carcomer* s'extragué de *carcomido* (forma participial, comuna en castellà als verbs en *-er* i en *-ir*) per influència de *comer/comido* i del quasi-sinònim *concomerse* (*Buen Amor*, etc.) 'migrar-se, delir-se'. —⁹ Amb àmplia representació en llengüatges eslaus i cèltics: d'una banda el ky. *crychyd* 'agró', bret. ant. *corcid* id.; per l'altra eslavó rus *krečetü* 'cigala', soràbic orient. *škrékava* 'gaig'.

Corca, *corcadura*, V. *corcar* *Corcaigut*, V. *cor Corcament*, V. *corcar*

CORÇANA, 'cetaci semblant al dofí' eiv. (que no veig per què escriu amb ç *AlcM*), potser del nom científic *tursio*, *-onis* (> **torsana*), amb influència del quasi-sinònim *cap-d'olla*? (però cf. *escurçana*, s. v. *escurçó*).

Corcó, V. *corcar* *Corcobat*, V. *corb* II *Corcoll*, V. *corcar* *Corcollana*, V. *porcellana* *Corcor*, incorrecte per *corcó*, V. *corcar* *Corcovar-se*, *-vat*, V. *corb* II *Corcovo* 'cop d'anca del cavall', V. DCEC (CORCOVA) I, 901a10-14 i 900b50-60 *Corcruix*, V. *cor corcum*, V. *corcar*

CORDA, del ll. CHORDA 'corda d'un instrument musical', 'soga, cordill', i, aquest, del gr. χορδή 'tripa', 'corda musical, feta amb budells de bèsties'. □ 1.^a doc.: S. XIII 'corda de lligar'; S. XIV 'corda de sonar'.

Ja apareix en docs. des de 1249 almenys (Lleuda de Cotlliure). «Vench un hom vestit com a foll --- e tench una corda, on era ligat un cha, que menava --- e baté l'esparver ab la corda d'on era ligat son cha», Llull (*Blanq.*, *NCl.*, 139.14, 24); «en esta casa a una trapa: heurem dues cordes e assaer-vos-em en una taula e avalar-vos-em d'aquí en jus; e enviarem --- a n'Artal, que venga aquí ---», «e tiraren e cuydaven complir a la ost, e no y pogren comlir, e la corda de la lur brigola envolvés entorn la pertxa», Jaume I (*Cròn.* Ag., pp. 39, 459).

L'accepció 'corda musical' la tenim ja en el Llibre d'Alcoati, i en el Boeci *De Consolació*, de Genebreda, que són del S. XIV: «Les vanitats humanes, qu'inflen l'hom ab placent so, emperò són frèvol, axí com les cordes dels budells, qui sonen en los instruments» (*Boeci*, Ag., 78). «Címbol --- les cordes: chorda, les teclcs --- viola de arc --- les cordes: nervus», «lo arc de la ballesta, la corda ---», «la corda ab què la antena se lliga al arbre; cordes: hic funis, restis; les voltes o plects de les cordes --- la corda de la àncora ---», OPou (*TbPu.*, pp. 168, 169, 172, 70).⁴ Per a la frase feta mall. *entregar-se amb cos i cordes*, veg. cita del BDLC XIV, s. v. COS.

De les terres valencianes és propi, sobretot, la *kórda* 'la carena d'una muntanyes': cap a Monòver, per exemple, la *Corda de la Murada* és la que hi ha a la ratlla entre Oriola i el Fondó dels Freres, i allí al costat hi ha el *Barranc de la Cordeta* (43'x15'). D'ací ha passat a aplicar-se a la topografia submarina per a una 'restinga' o línia de baixos submarins, p. ex. *La kórda la séka* és un alguer o baix, que hi ha algües enfora a Dénia (1962).

DERIV.: *Cordam* [1288]: *càrrega de cordam* en un doc. ross. de 1288, i anàlogament en altres de 1296 i 1335 (*Alart*, *InvLC*); «*cordam* --- de cànem ---», a. 1289 (*Alart*, *RLR* IV, 508); *Noller*, *Croquis*, 110. *Cordatge* [1393]: «com una nau vensuda / per sa forsa des vent, veu, una a una / cada vela rompu da, / y speransa ninguna / li queda ja de millorar fortuna; // y sas antennas cruxen, / rompen y cauen dins la mar ayrada: / es *cordatjes* s'atluxen, / y 's tem a cada onada / que veu el cel per última vegada», *Josép Dameto* (a. 1853, *JMBover*, *BiEscrBal.*, p. 224. 26.1).

Cordar. En el S. XIII era ja quasi com avui: de primer 'unir els dos costats o els dos faldons d'una vestidura passant una corda o cordó alternativament pels traus de l'un i de l'altre': *garnatxa ben cordada* té ja si fa no fa aquest sentit en la *Peguesca* de Cerverí de Girona (101/2.23): contra el que admet *Riquer*, ni ací ni enlloc en català no ha significat 'teixida' (ni tan sols en oc. ant. no és tampoc així, com imagina, mal orientat per un *cordat* m. «grosse toile à tissu croisé» del *PDPF*, però com es veu això no és verb, en canvi si que ja hi ha «garnir de cordons, laçer, relier» en el *PDPF*).

Cordar-se ja quasi significa 'vestir-se', 'posar-se' ('un vestit, una dona') en el mateix Cerverí/51.29; i en el *Testament*: «laix --- al senyor d'Espelyh / us vestir